

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

43. An, & qualiter vacet beneficium ob matrimonium invalidè, seu nulliter contractum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

Questio 40. An ergo etiam sponsalia seu matrimonium contractum per verba de futuro inducant hanc vacationem ipso jure, vel saltem per sententiam?

Respondeo ad primum negativè. Lott. loc. cit. n. 73. Sanch. loc. cit. nu. 1. Garc. loc. cit. nu. 19. Castrop. loc. cit. nu. 3. citans Less. ubi supra à nu. 114. Barb. loc. cit. n. 17. citans in super plures alios: sponsalia enim per verba de futuro non sunt matrimonium, sed via ad illud, ac proinde non constituunt statum incompatibilem cum beneficio. Castrop. loc. cit.

2. Respondeo ad secundum: Neque contraheuti sponsalia imminet pœna amissionis beneficii per sententiam. Lott. n. 74. quamvis Less. de justitia. l. 2. c. 34. n. 114. talem mereri privationem dicat, tum quòd non possit retinere beneficium, si velit promissioni sponsalium satisfacere; tum quia decorat statum Ecclesiasticum, contrahendo sponsalia retento beneficio; quam tamen doctrinam Lessii non placere sibi, dicit Garc. n. 19.

Questio 41. Num beneficium ob initum matrimonium amissum adhuc vacans recuperet, dum uxor necdum consummato matrimonio ingreditur religionem, aut morte naturali decedit?

Respondeo negativè. Lott. cit. q. 26. n. 72. Castrop. loc. cit. n. 6. Sanch. cit. d. 42. n. 6. Garc. loc. cit. n. 3. Barb. loc. cit. n. 11. citans Squillant. Sayr. &c. à qua sententia communi Doctorum, quæ in hujusmodi vim magnam obtinet, etsi dicat Less. loc. cit. n. 113. se non facile recedere, inclinât tamen non parum in contrarium, nimirum quòd talis in conscientia non reneatur jam dimittere beneficium (supponitur quòd manserit in ejus detentione) nisi per judicem priveretur. verum responsio nostra sequitur ex dictis; jus enim in beneficio extinguitur per matrimonium, etiam non consummatum. Barb. loc. cit. n. 20. Lott. loc. cit. Castrop. n. 3. jus autem beneficiorum semel extinctum non reviviscit sine nova collatione. Castrop. cit. n. 6.

Questio 42. An Episcopus dispensare possit, ut beneficiatus beneficium simplex retineat post matrimonium contractum, saltem cum virgine?

Respondeo negativè. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. nu. 7. dicens sic receptum communi omnium consensu, citans Host. Abb. Card. in c. Ioannes. & c. 1. de cleric. conjug. Castrop. loc. cit. n. 7. ed quòd Clericus, dum transit ad statum conjugalem (ut unquam sub aliquibus circumstantiis retineat privilegium fori & Canonis. Lott. loc. cit. n. 61.) jure communi efficiatur laicus, in quo ut habeat beneficium, alius à pontifice dispensare nequit. Castrop. loc. cit.

Questio 43. An, & qualiter vacet beneficium ob matrimonium invalide, seu nulliter contractum?

Respondent primò universaliter, probabilius videri beneficium non vacare ipso jure ob contractum nulliter matrimonium, quæcunq; demum sit causa hujus nullitatis Less. de just. l. 2. c. 34. n. 113. Castrop. loc. cit. n. 9. Sanch. l. 7. de matrim. d. 43. n. 3. contra Decium. cons. 166. n. 1. vol. 1. Imol. in Clem. gratia. n. 25. de rescrip. Diaz. &

alios, censentes, privatum esse ipso jure, qui ignorantè bonâ fide nulliter contrahit matrimonium, non verò eum, qui scienter contrahit, ed quòd sciens matrimonium nullum, non possit ceteri velle contrahere, sed illudere, adeoque nec velle renuntiare beneficio. Item contra Garc. loc. cit. n. 8. censentem contrarium, nempe non ignorantè, sed scienter contrahentem nulliter, esse ipso jure privatum, ed quòd is gravissimè delinquat, attentando malitiosè statum incompatibilem cum beneficio assumere, ob quòd delictum beneficio privatus sit ipso jure. argumento cap. eum qui. de preb. in 6. ignorantè verò contrahens non faciat actum beneficio contrarium, nec delinquat, nec dici possit facto suo renuntiare beneficio. Rationem responsionis hanc dat Castrop. cit. nu. 9. quòd textus hanc privationem inducentes loquantur solum de matrimonio legitimo, ut patet ex tit. de Clericis conjugat. & ratione, quam dant hi textus; nimirum divinis obsequiis vacare non posse, qui uxori & voluptatibus carnis addictus est; hæc enim ratio locum habere nequit in contrahente nulliter, quippe qui per tale matrimonium non addicitur uxori: sic quoque nullibi in jure delictum illud matrimonium nulliter attentati hæc pœnâ privationis ipso jure affectum est. Et dum ignorantè quis processit, valet ratio à Garc. adducta, nempe quòd neque delictum admittit, neque statum incompatibilem assumpsit, etsi assumere attentavit; nec censetur renunciasse quis beneficio, nisi casu, quo verò matrimonium contraxerit; hæc enim conditio involvitur. Castrop. n. 10. & huc ferè recidit ratio altera, quam adjicit Castrop. cit. n. 9. hinc jam

2. Respondent iidem Castrop. & Sanch. in particulari primò: quòd beneficiatus in solis minoribus constitutus, contrahens matrimonium cum consanguinea vel affine in gradu prohibito (idem est de alio simili impedimento dirimente) non est ipso jure privatus beneficiis obtentis, sive ignorantè sive scienter processerit. Castrop. nu. 11. citans Sanch. ubi ante n. 5. Idem dicunt de constituto in ordinibus sacris. Castrop. n. 14. item de contrahente nulliter ob defectum formæ requisitæ; quia nempe contrahit sine parochio legitimo vel testibus. Castrop. n. 13. vel ex defectu consensûs proprii vel alterius partis. Castrop. n. 12. vel ob defectum ætatis Castrop. n. 16.

3. Verùm ab hac doctrinâ Thomæ Sanch: quòd matrimonio existente nullo etiam ex alio defectu, quam ex defectu consensûs, ætatis, libertatis non inducatur vacatio beneficii ipso jure, sed tantum privatio per sententiam ob delictum; dum nimirum quis scienter contrahit nulliter; ab hac inquam, sententiâ cavendum esse ait Lott. l. 3. q. 26. n. 76. & n. 79. dicit hanc assertionem esse erroneam, ut advertunt Covar. de matrim. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4. ad fin. Cavallos in suis communibus. tom. 1. q. 147. nu. 4. & 5. & Rotam sequi doctrinam contrariam. decis. 8. p. 3. recent. eandem doctrinam sequuntur Gonz. gl. 15. n. 44. & gl. 57. n. 44. & 45. ubi: quòd quando lex ipsa vel dispositio potius consideravit ipsum factum, quam effectum, pœna incurritur ex solo facto; quamvis illud jure non subsistat. ut Bartol. in l. quid ergo. n. 1. ff. de his qui notantur infam. Et hinc Clericus contrahens nulliter perdit ipso jure beneficium. Item Fond. in qq. benef. p. 2. c. 5. n. 18. dicens in ordine ad incurrendam hanc pœnam privationis ipso jure non inspiciendam facti validitatem, sed factum ipsum, dissolvitque Lott. fundamenta

menta illius doctrinæ n. 80. & seq. dum ait primò n. 80. pœnam illam amissionis beneficii jure non pendere neque à tacitâ illâ renunciatione, neq; ex incompatibilitate ex statu contrario statui beneficii validè impresso, sed ab attentatione talis statûs, & productione talis statûs ad aliquod esse de facto; dum enim matrimonium non declaratur nullum, etiamsi existeret impedimentum Canonicum, quia tamen haberet consensum, in quo consistit tota ejus formalitas seu forma, tenet mero jure, & inducit publicam honestatem. Dum secundò ait n. 80. & 81. non urgere, quòd dicitur, nullum reperiri textum inducentem hanc amissionem ipso jure, & pœnalia non esse extendenda; nam advertendum, rationem textûs in c. 1. de Cleric. conjugat. non fundari super alio, quàm super incongruentia facti respectu statûs, quæ tam est in matrimonio de facto, quàm in matrimonio de jure; modò appareat de ejus formalitate ex consensu. Et pœnam ibi inductam non respicere aliud, quàm injuriam statui Clericali illatam: quin & ipsi Papæ per actum illum statui Clericali contrarium, ut ex textu dicto notat Cardin. in c. Joannes. n. 9. atque ita pœnam hanc non extendi à casu ad casum; cum militet semper eadem punitionis ratio (ubi autem viget eadem ratio, non dicitur casus comprehensus per extensionem, sed per intensionem. Lott. n. 83. juxta l. jura. ff. de LL. l. si liberum. c. de nuptiis &c.) ac propterea non attendi validitatem vel invaliditatem matrimonii, dum legislator magis consideravit factum, ex quo conturgit delictum, quàm juris effectum, ut Cardin. in Clem. 1. n. 2. de consang. & affin. & Felin. in c. ex tenore. n. 9. de rescrip. quin & (quod etiam directè oppugnare videtur doctrinam Garciz, & aliorum, consentium ignoranter bonâ fide contrahentem nulliter non privari ipso jure) Ecclesia (quæ aliàs de occultis seu internis non judicat) ex eo actu adveniãte statui Clericali censet Clericum habere beneficium pro derelicto, & ideo illum tanquam transfugam dictâ pœnâ punit; licet enim conjugium posset esse honestum (idem est, dum nulliter contractum sine culpa ab insciente) electionem tamen meliorem deseruisse, transgressio est, ut inquit textus in c. 120. q. 3. Lott. n. 84. & 85.

4. Porro hic notandum, quòd etsi plures & communitus adhareant huic doctrinæ; nimirum vacare ipso jure beneficia ob matrimonium nulliter contractum, sive scienter sive inscienter; aliqui tamen eorum expectandam dicant sententiam declaratoriam facti, nisi factum sit adeò notorium, ut non esset expectanda declaratio. sic sentit S. Felicius decis. 15. apud Tond. p. 2. c. 5. §. 5. n. 22. ubi etiam n. 24. observat idem Tond. pariter ipso jure amitti quoque pensiones ob matrimonium nulliter contractum ob alium, quàm defectum consensûs. Nunc ergo relinquendo, vel potiùs præsciudendo ab illa doctrina Castrop. & Sanch. & supponendo tantisper hanc Lotterii doctrinam, aliorumque, hinc inde tamen eam variè modificantium, juxta illam respondendum in particulari, quare sit

Questio 44. An vacet beneficium ob matrimonium contractum nulliter ex defectu consensûs?

1. Respondeo primò: si defectus consensûs sit ex parte ipsius beneficiati, ob ejus v. g. amentiam, vel vim, aut etiam metum cadentem

in virum constantem, non vacant ejus beneficia nec ipso jure, nec per sententiam; quia nec matrimonium verè assumptum, nec verè attentatum assumere. Lott. loc. cit. n. 75. Barb. loc. cit. n. 18. Garc. p. 11. c. 8. n. 10. Sanch. loc. cit. d. 43. n. 7. Castrop. loc. cit. n. 12. Et est communis omnium; tam qui sequuntur doctrinam illam aliàs generalem Sanch. quàm qui contrariam sectantur viam.

2. Respondeo secundò: si defectus ille consensus sit ex parte beneficiati, utpote si sit & simulatè solum contentientis, vacant ipso jure ejus beneficia, ob attentatum matrimonium. Castrop. cit. n. 12. ex sententia & juxta doctrinam aliorum illorum auctorum, etsi ipse, ut vidimus, sentiat contrarium.

3. Respondeo tertio: si defectus consensus est ex parte mulieris, sive illa vi & metu compulsâ, vel etiam aliàs sitè contrahat, vel etiam ob amentiam similève impedimentum consensum liberum præbere nequeat, beneficiarius amittit ipso jure beneficium; quia undecunque demum ortus ille defectus consensus in muliere, ex parte Clerici de facto est matrimonium attentatum, & quidem culpabiliter, dum istum defectum scit Clericus. Castrop. cit. n. 12. ex mente aliorum illorum auctorum. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 6. & id quidem conformiùs ad doctrinam illam generalem Lott. contra Garciam, qui quidè admittit prius, dum nimirum deest consensus ille ob vim vel metum: & n. 12. citat pro hoc Sayr. de cens. l. 6. c. 5. n. 13. Gigas de pens. q. 54. n. 10. Diaz &c. negat tamen n. 11. de altero; dum nimirum ille consensus deficit ob amentiam, eò quòd hoc sit perinde ac contrahere cum imagine aut dormiente, & citat pro hoc Gigas ubi ante. Rosiniac. de benef. c. 3. contra Sayr. Azor & alios. Porro notandum hic ex Tond. p. 2. c. 5. §. 2. n. 18. in fine; quòd etli consensus hic deficit, quando quis ex metu, aut non habens intellectum, contraxit, non tamen censetur defecisse, dum verè præstitus est; lex tamen illum annullat.

Questio 45. An vacet beneficium ob matrimonium contractum nulliter ex defectu atatis, eò quòd alterque, vel alteruter sit impubes, neque malivâ suppleat intellectum, neque ut addit Azor. sint proximi pubertatis, qualis censetur, qui distat solum 6. mensibus à pubertate?

Respondeo: stante etiam de cetero sententiâ illâ Lotterii, si Clericus, esto, ipse sit pubes, contrahat, sive scienter, sive inscienter, cum impubere, etiam non secutâ copulâ, ut expressè addit Garc. non videtur adhuc ipso jure amittere beneficium, eò quòd talis contractus, etiam celebratus per verba de præfenti, ex juris interpretatione resolvatur in sponsalia de futuro, juxta c. univ. de sponsal. impub. in 6. omnes autem sentiant per sponsalia de futuro non vacare beneficium (& ut Castrop. licet diceretur matrimonium attentatum, dicta tamen vacatio non inducatur ob quamcunque attentationem, sed ob attentationem nullam inducentem obligationem) Castrop. loc. cit. n. 15. Azor. p. 2. l. 7. c. 16. q. 15. Garc. loc. cit. n. 20. & 21. citans insuper Diaz. in pract. crimin. c. 80. n. 6. Covar. 4. decretal. p. 2. c. 6. §. 3. n. 4. Juli. Clar. pract. l. 5. q. 73. n. 3. &c. contra Rotam. decis. 1. de sponsal. in antiq. Staph. de lit. grat. tit. de var. mod. var. modo. §. num. 9. Maudol. de atate minori. Decia. l. 7. c. 22.